

Ευθαλία:

Η Ρωμιά ντίβα της Πόλης

Περνώντας το κατώφλι

του φημισμένου εστιατορίου Palet

στο Νιχώρι,

ο επισκέπτης της Κωνσταντινούπολης α-

ντικρίζει ακόμη και σήμερα το πορτρέτο

μιας νεαρής γυναίκας με έντονο,

μελαγχολικό βλέμμα.

Πρόκειται για τη Ρωμιά τραγουδίστρια Ευ-

θαλία, την πρώτη ντίβα

της Πόλης -όπως την αποκάλεσαν- που,

στις αρχές του αιώνα, μάγεψε Έλληνες,

Τούρκους,

Αρμένιους και Εβραίους και έγινε θρύλος

στα παράλια του Ελλήσποντου.

της Αλεξάνδρας Γούτα

Η Ευθαλία αντίκρισε για πρώτη φορά τον ήλιο της Πόλης εκατόν οκτώ χρόνια πριν, το 1891. Δεν ήταν ούτε πέντε χρονών, όταν ο πατέρας της Γιωργάκης, αξιωματικός της χωροφυλακής, την πήγαινε για νυχτερινή βαρκάδα στα νερά του Βοσπόρου, για να απολαύσει απερίσπαστος το τραγούδι της.

Η μαγεία της παιδικής φωνής ήταν τόσο, που γρήγορα οι κάτοικοι της Πόλης προσέδωσαν στην Ευθαλία τις διαστάσεις θρύλου. Την αποκάλεσαν "Γοργόνα του Βοσπόρου", αφού τη συναντούσαν πάντα εν πλω, χωρίς ποτέ να έχουν δει το πρόσωπό της.

Η ίδια η Ευθαλία, σε μια συνέντευξη που έδωσε 66 χρόνια πριν στο τουρκικό περιοδικό **Yedigun** αναπολεί: "Νομίζω ότι το όνομά μου είναι γοργόνα από όταν ήμουν 5-6 χρονών. Τα βράδια με αστροφεγγιά ο πατέρας μου με έβγαζε για βαρκάδα και θυμάμαι ότι πάντα μας ακο-

λουθούσαν από μακριά 20-30 βάρκες".

Το γεγονός ότι πάντα εμφανιζόταν υπό το φεγγαρόφωτο, συντέλεσε ώστε να της αποδοθεί το ψευδώνυμο Αστροφεγγιά, που κατά σύμπτωση ήταν συναφές με τη μετάφραση του ονόματος του Τούρκου συντρόφου της, Sadi Isilay. Ο Ισιλάι -Φεγγαρόφωτος- θεωρείτο ένας από τους σημαντικότερους βιολιστές της Πόλης. Ενδεικτικό είναι ότι σε ηλικία μόλις 12 ετών περιόδευσε στη Θεσσαλονίκη, ως μέλος ορχήστρας δεξιοτεχνών.

Ελληνίδες τραγουδίστριες Κάντο στην Πόλη

Ο γάμος της Ευθαλίας με τον Ισιλάι έδωσε νέα κατεύθυνση στην καριέρα της, αφού μαζί του αποτόλμησε την καθοριστική έξοδο στα καφενεία του Γαλατά, όπου τραγούδησε Κάντο για ένα μεγάλο διάστημα.

Πάντως, το όνομα της Ευθαλίας δεν είναι το μόνο ελληνικό μεταξύ των δημοφιλών τραγουδιστριών των Κάντο. Ξεφυλλίζοντας τις σελίδες της μουσικής ιστορίας της Πόλης, συναντά κανείς την **Κυρία Βικτορία της Θεσσαλονίκης**, τη **μικρή Ελένη**, την **Ουρανία** και τη **Μαρίκα**, όλες Ρωμιές που κατέκτησαν τους μουσικόφιλους με τη φωνή τους.

Η πρώτη ηχογράφηση στο Παρίσι

Η τρίτη δεκαετία του 20ού αιώνα βρίσκει την Ευθαλία και τον Ισιλάι στο **Παρίσι**, όπου η Ρωμιά τραγουδίστρια κάνει την πρώτη της ηχογράφηση, έχοντας ήδη κερδίσει οριστικά το κοινό της Πόλης. Μέχρι το 1926, έχει ηχογραφήσει 10 τραγούδια για την εταιρία **Pathe**, ενώ στη δεκαετία 1925-1935 βρίσκεται στην ακμή της, έχοντας κυκλοφορήσει 20 πλάκες από πέτρα (τας πλακ), όπως ονομάζονταν τότε οι δίσκοι του γραμμοφώνου.

Σειρά έχει η **Columbia** που ζητά να ηχογραφήσει τα τραγούδια της, κρύβοντας όμως το ελληνικό της όνομα πίσω από το τουρκικό **Hanum** ή τον χαρακτηρισμό **Soprano** (ή χρησιμοποιώντας μόνο

τα αρχικά της). Γρήγορα προσελκύει και το ενδιαφέρον της εταιρίας **His Masters Voice**, για την οποία ηχογραφεί και τον τελευταίο δίσκο της.

Στο μεταξύ, η Ευθαλία περιοδεύει με το μουσικό θίασό της στην **Παλαιστίνη**, την **Αίγυπτο** και τη **Βηρυτό**, αυξάνοντας τη φήμη της στη Μέση Ανατολή. Συνοδοί της στα ταξίδια της οι Έλληνες συνθέτες **Γιώργος** και **Αλέκος Μπατζανός**. Μάλιστα, ο δεύτερος συνέθεσε ένα τραγούδι ειδικά για την Ευθαλία, υπό τον τίτλο **Έλα έι, ναζιάρα κόρη της θάλασσας**.

Ο Κεμάλ Αττατούρκ θαυμαστής της Ευθαλίας

Εν έτει 1929, η φήμη της Ευθαλίας είχε ήδη λάβει τέτοιες διαστάσεις που ο Κεμάλ Αττατούρκ την κάλεσε στο Ντολμά Μπαχτσέ για να ακούσει τα τραγούδια της. Μαζί της επισκέφτηκε το παλάτι η **Safiye Ayla**, πασίγνωστη Τουρκάλα αοιδός με φανατικούς θαυμαστές.

Όταν οι δύο γυναίκες κατέφθασαν στο παλάτι, ο Κεμάλ Αττατούρκ πρότεινε έναν μεταξύ τους διαγωνισμό για την ανάδειξη της καλύτερης τραγουδίστριας. Οι παρευρισκόμενοι παρακολούθησαν ευλαβικά το θέαμα και ψήφισαν στην πλειοψηφία τους υπέρ της Ευθαλίας, αν και ο οικοδεσπότης έδωσε τελικά την ψήφο του στη Safiye.

Πάντως, τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας δεν φάνηκε να μετριάζουν το θαυμασμό του Κεμάλ, που εξακολούθησε να στηρίζει την Ευθαλία, συντελώντας εμμέσως στο να επανεμφανιστεί το ελληνικό της όνομα στους δίσκους.

Βόσπορος: η αρχή και το τέλος του ταξιδιού

Κατά τραγική σύμπτωση, ο Βόσπορος από όπου η κόρη της Θάλασσας ξεκίνησε την πορεία της, συντέλεσε στο να τερματιστεί η καριέρα της και η ζωή της.

Όλα ξεκίνησαν το 1936, όταν προς τιμήν της Ευθαλίας, ναυλώθηκαν τέσσερα βαπόρια που έπλευσαν στα νερά του Βοσπόρου σέροντας μια σχεδία-πάλκο

Η Ευθαλία με τον Τούρκο σύζυγό της.

πάνω στην οποία τραγουδούσε η Ελληνίδα σοπράνο.

Στη σχεδία, που έκανε το γύρο του Βοσπόρου, επέβαιναν η Ευθαλία και ο Ισιλάι, αλλά και μια χορευτική ομάδα από τα Ταταύλα, που χόρευε ζεϊμπέκικο. Το εισιτήριο των 375 γροσιών απέτρεψε πολλούς από το να παρακολουθήσουν τη συναυλία, αλλά ακόμη και έτσι, τα τέσσερα βαπόρια γέμισαν, ενώ οι μη έχοντες συνωθούνταν στις προκυμαίες για να ακούσουν, έστω και από μακριά, τη μαγική φωνή της.

Όμως, το βραδινό αεράκι του Βοσπόρου αποδείχτηκε καταστροφικό για την Ευθαλία, η οποία κρύωσε. Το κρύωμα της υποτροπίασε σε βαριά αρρώστια, που της στέρησε τη φωνή για πάντα. Μόλις τρία χρόνια χωρίς τραγούδι έφτασαν για να τη λυγίσουν, οδηγώντας τη στο θάνατο το 1939, σε ηλικία 48 ετών.

Ευθαλία σε ψηφιακή μορφή

Ακριβώς εξήντα χρόνια μετά το θάνατό της, η Ευθαλία επανέρχεται στο προσκήνιο, σε ψηφιακή μορφή αυτή τη φορά. Χάρη στη μακροχρόνια εργασία και έρευνα του Τούρκου ηθοποιού **Cemal Unlu**, τα τραγούδια της Ρωμιάς -που όσο ζούσε υπήρχαν μόνο σε δίσκους 78 στροφών- συγκεντρώθηκαν σε ένα cd και ξανακούστηκαν στους δρόμους της Πόλης. Και αυτή τη φορά έφεραν όλα τους την υπογραφή Ευθαλία. ■

Πηγές:

-Περιοδικό Aktuel
-Εφημερίδα Cum Hurriyet